

HØRINGSUTTALE SKOLEBRUKSPLAN 2021-2030 MOLDE KOMMUNE, FRA VISTDAL BYGDELAG

1. Innledning

Høringsdokumentet til ny Skolebruksplan for Molde kommune ble mottatt med stor skuffelse i Vistdal bygdelag, og i Vistdal som lokalsamfunn. Ett år har gått siden Nettet, Misund og Molde etablerte Molde kommune. Denne sammenslåingen medførte forsiktig optimisme i Vistdal, siden den inngåtte intensjonsavtalen slår fast at «Skolestrukturen i Nettet skal bestå [...]».

Intensjonsavtalen vektlegger at det skal tilrettelegges for en samfunnsutvikling som skaper utvikling og bolyst i hele kommunen. Samfunnsdelen av den nye kommuneplanen beskriver også at kommunen skal legge til rette for trygge og gode bomiljø.

Vistdal bygdelag har tatt disse dokumentene på alvor, og har startet et arbeid med mål om å øke tilflyttingen til Vistdal. Det blir sett på muligheter for å legge ut boligtomter, eventuelt bygging av utleieboliger og for å få lys i fraflyttede hus. Den pågående pandemien gir muligheter ved at det trolig blir mer populært å bo landlig, med mer plass. Hjemmekontor har blitt en aktuell løsning for mange yrkesgrupper. Dette kombinert med at Vistdal har fått full dekning med fiber, kan øke muligheten for tilflytting. En viss forutsigbarhet i de kommunale tilbudene er avgjørende, for at bygda skal lykkes med dette arbeidet. I det fremlagte forslaget til skolebruksplan slås det fast at; [skolen er en av de viktigste sosiale institusjonene i et lokalsamfunn].

Vistdal bygdelag hadde et håp om at Molde kommune ville gi oss en sjanse til å lykkes i arbeidet, og være en bidragsyter til en positiv utvikling i bygda.

Nok en gang er dessverre nedlegging av Vistdal skole et foreslått alternativ, noe som er dramatisk for dagens innbyggere og ikke minst avskrekkende for de som vurderer å flytte hit.

Vistdal bygdelag mener at Molde kommune sitt forslag til skolebruksplan, kan bli svært ødeleggende for de indre bygdene i kommunen. Hvis de mest omfattende tiltakene blir gjennomført, vil de kommunale tilbudene i indre Molde kommune bli fullstendig rasert. Usikkerheten rundt de kommunale tilbud, og en stadig trussel om nedleggelse, vil naturlig nok begrense tilflyttingen. En negativ fremskriving av folketallsutviklingen vil fort bli en selvpoppfyllende profeti.

Vistdal skole er i dag en meget viktig institusjon i bygda. Skolen tilbyr våre barn en helhetlig god grunnopplæring i tråd med læreplanverk og opplæringslov. Vistdal skole har et nært og trygt miljø, og skolen kan vise til svært gode resultater på elev- og foreldreundersøkelser ift skolemiljø og trivsel. Et godt etablert lærerteam ivaretar elevenes samlede og individuelle behov, til tross for de utfordringene som kan oppstå ved en fådelt skole. Det er ingenting som tilsier at et lite skolemiljø begrenser elevenes faglige og sosiale utvikling.

Verdien av skolen for Vistdal som bygdesamfunn, kan ikke overvurderes.

Vistdal bygdelag vil i det videre komme med en vurdering av de fremlagte alternativene for fremtiden til Vistdal skole. Vurderingene konkluderer med:

- Ved nedlegging av Vistdal skole, vil skoleveien blir for uforsvarlig lang for grunnskoleelever
- Konsekvensene for Vistdal som nærmiljø blir for store
- En nedlegging av Vistdal skole gir liten økonomisk innsparing ift konsekvensene, og vil trolig ikke være samfunnsøkonomisk lønnsomt
- En nedlegging av Vistdal skole kreves fjernet som alternativ i skolebruksplanen.

2. Vurdering av de foreslåtte tiltakene.

Innledningsvis vil Vistdal bygdela kommentere de elevtallene som er brukt i skolebruksplanen. Det blir referert flere steder, også i de økonomiske beregningene, at det er 15 elever ved Vistdal skole. I planens egen folketalls- og elevprognose, er det eneste årstallet med kun 15 elever ved skolen i 2030. I begge alternativene ligger tallet på 16-22 i resten av perioden 2020-2030. Elevene som begynner på skolen i 2030, er som kjent ikke født enda. Det hersker med andre ord stor usikkerhet rundt disse tallene.

Iht skolebruksplanen vil elevtallet ved Vistdal skole reduseres ved et boligbyggeprogram, fremfor alternativet med ingen flytting. Vistdal bygdela mener at disse tallene er for defensive. Hvis Molde kommune vil satse på bygdeutvikling i form av boligbygging og næringsutvikling, så vil dette mest sannsynlig skape vekst i folketallet.

Det registreres at kommuneadministrasjonen er bekymret for kostnadsnivået pr elev. Vistdal skole er dyrest i kommunen med kr 208 667. Det er imidlertid på sin plass å påpeke at hvis elevtallet ved Vistdal skole økes med 1, fra 15 til 16, vil enhetskostnaden gå ned til kr 195 625. Da nærmer vi oss nivået til Eresfjord skole. Framskrivningene av antall elever, tyder på at 15 er et for lavt tall for disse beregningene. Ved stadig trussel om nedleggelse av skolen, er naturligvis faren for en reduksjon i elevtallet også til stede. Poenget er at; å regne enhetskostnader pr elev på en såpass liten skole er en relativt usikker øvelse. En økonomisk sammenligning mellom små bygdeskoler og store byskoler, oppleves som urimelig. Det må aksepteres at enhetskostnaden er større på små skoler.

Skolebruksplanen stipulerer et investerings-/vedlikeholdsbehov på 5 000 000 kroner ved Vistdal skole. Denne relativt høye summen er ikke dokumentert spesielt godt i planen.

Vistdal har god erfaring med prosesser ifm foreslåtte nedleggelse av kommunale institusjoner. Nødvendige investeringer er alltid et argument for nedleggelse. Når nedleggelsen ikke har blitt vedtatt, har imidlertid investeringsbehovene hatt en tendens til å forsvinne.

Det må også påpekes at Vistdal barnehage ligger samlokalisert med Vistdal skole. Deler av eventuelle investerings-/vedlikeholdsbehov, vil opprettholdes ved en nedleggelse av skolen. Barnehagen har også behov for en vedlikeholdt bygningsmasse.

Vistdal bygdela mener at slike stipulerte investeringsbehov ikke er et troverdig argument for nedleggelse, selv om investeringer og vedlikehold i utgangspunktet ønskes velkommen.

Det har også blitt påpekt, blant annet i media, at flere elever fra Vistdal går på Åfarnes skole i dag. Det er riktig at 3 ungdomsskoleelever har søkt seg til Åfarnes av særskilte grunner. Den ene grunnskoleeleven som går på Åfarnes, bor helt ute ved grensen til Rauma.

En nedleggelse av Vistdal skole, vil gi svært negative konsekvenser for Vistdal som nærmiljø og bygdesamfunn. Å opprettholde eksisterende kommunale tilbud, er kritisk for bygdas fremtid. Skole og barnehage, i nærheten av der du bor, er et helt avgjørende tilbud for bosettingen. Vistdal er, og vil forbli, en utkant. Det var vi i Nesset kommune, og det er vi i Molde kommune. Skal Vistdal ha en sjanse til å eksistere videre som et livskraftig lokalsamfunn, som bidrar til positiv utvikling i den nye kommunen, er vi helt avhengig av skolen og barnehagen. Det er lite sannsynlig at nye familier bosetter seg i Vistdal hvis skolen legges ned. Sannsynligheten er heller stor for at flere velger å flytte fra bygda, og det er på ingen måte gitt at de flytter internt i Molde kommune. Mindre tilflytting og økende fraflytting vil naturligvis gi mindre inntekter til kommunen. Dette bortfallet av inntekter er det ikke tatt hensyn til i vurderingen av alternativene i skolebruksplanen.

Vistdal bygdelag ønsker ikke i dag å ta stilling konsekvensene ved en nedlegging av Vistdal skole, for det aksepteres ikke som et alternativ. Det er av den grunn ikke vurdert hva som er det minst dårlige alternativet av en overføring til Åfarnes eller Eresfjord, da begge alternativer vil ha alvorlige og negative konsekvenser for barna våre og for lokalsamfunnet. Saken vil eventuelt bli vurdert i forbindelse med en helhetlig vurdering av bygdas fremtid.

a. Alternativ 0 (Dagens situasjon)

Vistdal bygdelag vurderer dagens situasjon til å være svært tilfredsstillende. Bygda har fortsatt de grunnleggende tilbudene som barnehage og skole, som leverer god faglig kvalitet med et godt og trygt lærings- og oppvekstmiljø for barna. Ungdomsskoleelevene fraktes riktig nok over Vistdalsheia til Eresfjord barne- og ungdomsskole. Dette er en krevende skolevei, men den vurderes som akseptabel for ungdomsskoleelever.

Skolebruksplanen vurderer kompetansen på skolen til å være rød ved en videreføring. Denne vurderingen deles ikke, da Vistdal skole har god dekning med faglærte lærere i dag.

Opprettholdelse av Vistdal skole er det eneste alternativet som er akseptabelt for Vistdal bygdelag. Barna i bygda blir meget godt ivaretatt og det vil opprettholde Vistdal som et levedyktig lokalsamfunn.

b. Alternativ 1A (Felles opptaksområde mellom Åfarnes skole og Vistdal skole)

Skoleskyssen mellom Vistdal skole og Åfarnes skole starter fra øverste bolig i Vistdal skolekrets kl 0710, og skolen starter på Åfarnes kl 0820. Elevene må altså tilbringe godt over 2 timer i buss hver dag. Med den svingete og smale veien, er dette altfor mye for en 5-6 åring. Og for en 10 åring for den saks skyld. Det blir 10 timer pr uke, eller tilsvarende 2 hele dager med undervisning. Vistdal bygdelag stiller seg uforstående til at en betydelig lengre skolevei, vurderes som en nøytral effekt i skolebruksplanen, da den av oss vurderes som en svært negativ effekt. Rauma kommune er i en meget presset økonomisk situasjon, og kommunen havner ifølge kommunedirektøren i Rauma, på Robek lista inneværende år. Åfarnes barne- og ungdomsskole har tidligere blitt foreslått nedlagt, og det kan meget vel skje igjen.

Dette tiltaket er beregnet til å gi en årlig besparelse det første året på kr 626 694, noe Vistdal bygdelag anser for å være svært lite. Konsekvensene for Vistdal som samfunn, og for barna i bygda, er for store til å forsvare en så liten sum.

Alternativ 1A med en nedlegging av Vistdal skole, og overføring av elevene til Åfarnes skole, vil gi for store konsekvenser for Vistdal som nærmiljø, skoleveien for de minste elevene vil ta uakseptabelt lang tid og tiltaket gir for liten økonomisk gevinst til å kunne forsvares. I tillegg er det for stor usikkerhet knyttet til videre drift av Åfarnes barne- og ungdomsskole.

Tiltaket vurderes som en helt uakseptabel løsning

c. Alternativ 1B (Felles opptaksområde mellom Åfarnes skole og Vistdal skole, ungdomstrinnet ved Eresfjord barne- og ungdomsskole overføres til Eidsvåg barne- ungdomsskole)

Dette alternativet vil få de samme uheldige konsekvensene som alternativ 1A. I tillegg vil Vistdal bli enda mer sårbar, når ungdomskolene på Åfarnes og i Eresfjord er nedleggingstruet. Da kan nærmeste ungdomsskole bli veldig langt unna Vistdal.

Tiltaket vurderes som en uakseptabel løsning

d. Alternativ 1C (Felles opptaksområde mellom Åfarnes skole og Vistdal skole, vurdere elevtallsgrense for videre drift ved Eresfjord barne- og ungdomsskole)

Dette alternativet vil få de samme uheldige konsekvensene som 1A og 1B, og vil naturligvis bli enda mer ødeleggende for Eresfjord og Eikesdal.

Tiltaket vurderes som en uakseptabel løsning

e. Alternativ 2A (Felles opptaksområde mellom Vistdal skole og Eresfjord barne- og ungdomsskole)

Skoleskyssen mellom Vistdal skole og Eresfjord skole starter i dag fra ytterste bolig i Vistdal skolekrets ca kl 0745, og skolen starter kl 0900. Veien mellom Vistdal og Eresfjord går over fjellovergangen Vistdalsheia (500 moh). Veien er svært svingete og har en begredelig standard. Turen er slitsom, men så vidt vurdert som akseptabel for en ungdomsskoleelev. 2 til 2,5 timer på disse veiene daglig, ansees imidlertid til å være alt for krevende for barn i småskolen.

Ungdomsskoleelever plages i dag av å bli bilsyk, og for en 5-6 åring anses denne skoleveien som uakseptabel.

Dette tiltaket er beregnet til å gi en årlig besparelse på kr 708 501, noe som Vistdal bygdelag anser for å være svært lite i forhold til konsekvensene.

Alternativ 2A med en nedlegging av Vistdal skole, og overføring av elevene til Eresfjord skole, vil gi for store konsekvenser for Vistdal som nærmiljø, skoleveien for elevene er for utsatt og tar uakseptabelt lang tid. Tiltaket gir for liten økonomisk gevinst til å kunne forsvares.

Tiltaket vurderes som en uakseptabel løsning

f. Alternativ 2B (Felles opptaksområde mellom Vistdal skole og Eresfjord barne- og ungdomsskole. Ungdomstrinnet overføres til Eidsvåg barne- og ungdomsskole)

Alternativet vil gi de samme negative konsekvenser som 1A-B-C og 2A.

Et forslag om å frakte elever i buss fra Vistdal til Eidsvåg daglig, oppleves på grensen til useriøst.

Dette er en strekning på opptil 50 km en vei, inkludert en fjellovergang og den svingete Buggestranda. I tillegg kommer omveier for å plukke opp elever i Eresfjord.

Tiltaket vurderes som en uakseptabel løsning.

g. Etablering av Vistdal oppvekstsenter

En etablering av Vistdal oppvekstsenter er nevnt, men ikke grundig utredet i forslaget til skolebruksplan. Vistdal bygdelag kan ikke umiddelbart se noen muligheter for innsparinger av betydning ved en slik løsning. Vistdal skole har pr i dag felles rektor med Eresfjord skole, samtidig som styrer og pedagogisk leder i Vistdal barnehage er en stilling.

Tiltaket vurderes ikke videre på det nåværende tidspunkt.

3. Avslutning

Den forsiktige optimismen som ble skapt i forbindelse med kommunesammenslåingen, har medført aktivitet i Vistdal. Vistdal bygdelag har startet arbeidet for å gjøre Vistdal til et mest mulig attraktivt bomiljø, og håper at Molde kommune vil bidra til at Vistdal lykkes med dette arbeidet. Det finnes muligheter for å øke tilflyttingen til bygda. Forslaget til skolebruksplan er dessverre et stort steg i feil retning, men Vistdal bygdelag har tro på at feilsteget kan rettes.

Vistdal bygdelag ser at det finnes en nedre grense for hvor liten en skole kan bli, men vi mener at nedre grense absolutt ikke er brutt ved Vistdal skole. Denne grensen må vurderes i forhold til hvor langt det er til andre skoler. For Vistdal er avstanden til Åfarnes og Eresfjord for lang, med dårlig veistandard. For å sette reisetiden i perspektiv, så vil elevene tilbringe lengre tid i buss, enn om de skulle reist med buss fra Molde sentrum til Eidsvåg og tilbake hver dag (denne bussen bruker 54 minutt en vei). Vistdal bygdelag mener at dette helt åpenbart at en 6 åring ikke kan utsettes for en slik belastning.

Vistdal skole tilbyr et trygt og godt miljø, med et faglig godt undervisningsopplegg for våre barn. Elevtallet ved skolen har holdt seg relativt stabilt i mange år, og det ser ut som det øker i nær fremtid.

Vistdal bygdelag mener at det er helt uakseptabelt at intensjonsavtalen som ble inngått i forbindelse med kommunesammenslåingen for ett drøyt år siden, blir fullstendig satt til side. Vi var i den tro at dette var en kontrakt mellom den nye kommunen og innbyggerne, og opplever det som sjokkerende at den tydeligvis ikke har noen verdi i den foreslåtte skolebruksplanen.

Skolenedleggelse medfører fraflytting og redusert tilflytting, noe som vil påvirke potensialet for økonomiske innsparinger. Det er rimelig å anta at de negative økonomiske konsekvensene ved folketallsreduksjon og tap av arbeidsplasser, vil overgå de stipulerte innsparingene ved en eventuell nedlegging av Vistdal skole. Vistdal bygdelag tror en videreføring av vår nærskole, vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt for Molde kommune.

Vistdal bygdelag krever at en mulig nedleggelse av Vistdal skole fjernes fra skolebruksplanen. En nedleggelse vil gi dramatiske konsekvenser for innbyggerne i Vistdal. Hvis Vistdal skole skal leve videre som nedleggingstruet, vil det kvele all mulig utvikling i bygda. Hvis alternativene med nedlegging av Vistdal skole fjernes, vil det gi et godt grunnlag for en positiv utvikling i Vistdal i årene som kommer.

Den foreslåtte skolebruksplanen handler ikke bare om å legge ned en skole, men den handler om menneskene i et helt bygdesamfunn.

Vistdal, 14. april 2021

For Vistdal bygdelag,

Baard Fredvig-Erichssen (sign)

Ole Henrik Rindli (sign)